

Pestprotocol

1. Pesten (pedagogisch beleidsplan)

Dit stuk maakt onderdeel uit van een pedagogisch beleidsplan. Wij willen een school zijn waar iedere leerling zich sociaal aanvaard voelt (zie ook 2.3) en zich kan ontwikkelen in een sfeer van veiligheid, acceptatie, erkenning en wederzijds respect.

Met elkaar zijn wij alert op de volgende signalen:

- signalen van laag welbevinden in het algemeen
- plagen, bespotten en kleineren
- op een spottende, onvriendelijke manier iemand uitlachen
- fysiek contact
- herhaaldelijke betrokkenheid bij ruzies
- kleefgedrag (dicht bij de leerkracht willen blijven)

Wij streven in iedere groep een klimaat na dat zich kenmerkt door cohesie en onderling hulpbetoon (zie diagnose- en handelingstool nieuwe PLVS). De school heeft regels opgesteld voor de omgang tussen leerlingen onderling. (schoolregels en ONS reglement)

Elke leerkracht draagt er zorg voor dat in de periode tot aan de herfstvakantie veel aandacht besteed wordt aan regels voor de omgang met elkaar, vanuit het besef dat we als leerkrachten een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan een positieve groepsvorming.

Elke leerkracht is consequent als het gaat om de uitvoering van deze regels (zero-tolerance!).

Leerkrachten die moeite hebben om regels consequent te hanteren en gestelde normen te bewaken krijgen video-interactiebegeleiding. Dit ter beoordeling door de interne begeleider of de directeur.

In deze introductiefase besteden we via gesprekjes, prentenboeken, expressieopdrachten, rollenspel, et cetera aandacht aan treiteren. Leerkrachten bieden voldoende structuur, ook tijdens meer open onderwijsleersituaties.

Leerlingen die laag scoren op sociaal initiatief zijn potentiële slachtoffers. Daarom vinden wij het belangrijk om deze leerlingen vanaf groep 1/2 al planmatig te begeleiden.

(ZIEN! biedt in dit verband signaleringsmogelijkheden en suggesties)

Tijdens de oudergesprekken zal worden gevraagd of de ouders signalen hebben gekregen dat hun kind anderen pest, gepest wordt of aangeeft dat anderen in de klas of op school gepest worden.

We hebben een pleinwachtmap ingevoerd. Hierin wordt aangetekend wanneer er sprake was van een duidelijke conflictsituatie en wie hierbij betrokken waren.

In vastgestelde pestsituaties geldt dat het pestprotocol in werking gaat (zie de bijlage).

Aan het begin van het schooljaar bespreken we bovenstaande afspraken en acties met elkaar binnen het team. De afspraken en actiepunten worden bijgesteld wanneer we als team van mening zijn dat er zaken aanscherping of verbetering behoeven. Deze evaluatie vindt in ieder geval plaats in juni.

Te realiseren doelstelling

Op dit moment ligt het percentage van niet-gepeste kinderen op 99%. We streven naar 100%.

Ook streven we ernaar dat ouders aangeven dat ze geen aanleiding hebben om te denken dat hun kind geregeld gepest wordt.

2. Protocol treitersituaties

ALGEMENE LIJN OM TREITEREN OP SCHOOL TE VOORKOMEN

1. In de eerste schoolweek wordt met de klas de schoolregels besproken. De naleving hiervan wordt regelmatig ter sprake gebracht.
2. Tijdens oudergesprekken wordt gevraagd of de ouders signalen hebben gekregen dat hun kind anderen pest, gepest wordt of aangeeft dat anderen in de klas of op school gepest worden.
3. In oktober / november nemen we de treiterenquête af.
4. Na de voorjaarsvakantie wordt in de bovenbouw de algemene veiligheidsenquête afgenomen, waarbij het onderdeel sociale veiligheid is opgenomen.
5. Op minimaal één moment in het jaar (oktober / november) wordt een sociogram van de klas afgenomen. De intern begeleider ontvangt van alle klassen de sociogrammen. Hierna worden in de groepsbespreking de sociogrammen besproken.
6. Tijdens een teamvergadering wordt de informatie uit de pleinwachtmap meegenomen. Dit betreft met name heftige (conflict)situaties. Elke leerkracht draagt er zorg voor dat deze informatie wordt opgeschreven na de uitgevoerde pleinwacht.
7. Aan het einde van het cursusjaar wordt besproken of het protocol voldoende heeft voorzien in de voorkomende situaties en/of aanvullingen nodig zijn. Tevens wordt er vooruitgeblikt naar het nieuwe cursusjaar.

HANDELEN IN VASTGESTELDE PESTSITUATIES

Vanaf groep 5 handelen we ook volgens de volgende 4 stappen:

Het stappenplan volgens Sta Op! (leefstijl)

1. individueel gesprek met de leerling die zich niet prettig voelt. (het doelwit) De situatie wordt geschetst waarbij de gevoelens centraal staan en niet de feiten. Samen met de leerling worden klasgenoten geselecteerd die de "supportgroep" gaan vormen.
2. Tweede gesprek: dit gesprek wordt gevoerd met de supportgroep, waar iedereen eigen ideeën inbrengt om de situatie voor het doelwit te verbeteren. De leerlingen nemen hun goede voornemen mee als opdracht voor de daarop volgende week.
3. Na een week vindt de derde ronde plaats die bestaat uit korte individuele gesprekken met de supporters over wat ze met hun voornemen hebben gedaan en wat het heeft opgeleverd.
4. Tot slot vindt een afsluitend gesprek plaats met de leerling om wie het begonnen was.

Onderzoek naar de effectiviteit van deze methode wijst uit dat in 89% van de gevallen het pesten stopte zodra de supportgroep in het leven was geroepen.

Bij de groepen 1 t/m 4 kan er ook gewerkt worden via bovenstaande stappen, maar dan sterk vereenvoudigd.

Indien support groep niet lukt, dan met de hele klas proberen het beter te maken voor de leerling.

Lost het probleem niet op, volgen we onderstaande afspraken: (uit ZIEN!)

1. Er vindt een gesprek plaats tussen de pester en de zondebok.
2. Voldoet dit gesprek niet (in die zin dat het pesten toch doorgaat) of zijn er meerdere leerlingen bij betrokken, dan vindt er een gesprek met de hele klas plaats. Dit gebeurt volgens vijf stappen:
  - a. De ik-boodschap

De leerkracht geeft door middel van een heel duidelijke ik-boodschap te kennen, dat er inde klas een probleem is dat hij niet alleen kan oplossen, maar dat wel opgelost moet worden. Daarbij noemt hij heel duidelijk de probleemsituatie en vraagt de leerlingen oplossingen te geven. Hij benadrukt daarbij dat het probleem opgelost moet worden.

b. Het verzamelen van oplossingen

De leerlingen moeten allerlei oplossingen geven voor aanpak. Soms komen er geen ideeën omdat de leerlingen niet durven of zo'n aanpak niet gewend zijn. De leerkracht zal hen dan wat meer tijd geven om oplossingen aan te dragen. In deze fase mag er nog niet gereageerd worden op de oplossingen. Na verloop van tijd komen er wel een aantal oplossingen, meestal van de leerlingen uit de zwijgende middengroep.

c. Het evalueren van oplossingen

d. Het concretiseren van de oplossingen

Voor iedereen moet duidelijk zijn hoe de geselecteerde oplossingen uitgevoerd gaan worden. Het is daarbij aan te bevelen om ze op papier te zetten en daarna weer met de klas te bespreken.

e. Het evalueren van de oplossingen

De oplossingen moeten met regelmaat geëvalueerd worden. De leerkracht geeft aan dat de evaluatie een vast onderdeel gaat worden van de klassengesprekken. Wanneer er weer signalen komen van pesten dan moet de leerkracht weer teruggaan naar stap 1, maar ook als hij niets hoort, moet hij regelmatig evalueren. Het is van belang om het evalueren dan niet te laten verwateren. In dat geval is het belangrijk om complimenten te geven omdat het zo goed gaat. De leerkracht moet in deze fase de leerlingen duidelijk maken dat het aangeven dat er weer gepest wordt niet hetzelfde is als klikken, maar dat het in principe hetzelfde is als het helpen van de zondebok.

3. De ouders worden erbij betrokken, in die zin dat ze in kennis worden gesteld van de geconstateerde pestsituatie. Om ouders te ondersteunen kunnen we ze informatie geven. (boeken of via internet)
4. De leerkracht meldt de geconstateerde pestsituatie aan het team.
5. Met name als er een pestsituatie geconstateerd is, bevraagt de leerkracht zichzelf over zijn of haar eigen functioneren. Hoe is de eigen houding naar de klas en eventueel specifiek naar bepaalde leerlingen toe? Hoeveel ruimte en verantwoordelijkheid krijgen de leerlingen zelf? Hoe veilig zijn de leerlingen in de klas? Waar nodig, brengt de leerkracht wijzigingen aan in zijn of haar functioneren.
6. Bij een leerling bij wie het zondebok of pester zijn vooral lijkt voort te komen uit een gebrek aan weerbaarheid, inlevingsvermogen en sociale vaardigheden, kan met de ouders gesproken worden over een eventuele sociale vaardigheidstraining.
7. Als zich voortdurend escalaties voordoen op het plein wordt er extra pleinwacht ingezet. Of hiertoe overgegaan moet worden, kan mede bepaald worden op grond van de gegevens uit de pleinwachtmap.
8. Er wordt regelmatig contact gehouden met de betreffende leerlingen, de groep en de ouders om te horen of de genomen maatregelen succes hebben en blijven hebben of dat er andere stappen nodig zijn.

Pesten betekent het systematisch misbruiken van je persoonlijke macht en/of kracht om anderen die zich niet of moeilijk kunnen verweren pijn te doen, te intimideren of bang te maken met de bedoeling er zelf beter van te worden. Pesten kan variëren van steeds terugkerende kleine pesterijen tot echte bedreigingen en lichamelijk geweld.

Het kent vele vormen zoals:

Verbaal - voortdurend plagen, kleineren, uitschelden, uitlachen, roddelen, opwachten

Lichamelijk - knijpen, laten struikelen, duwen, vechten of ander lichamelijk contact

Gebaren - dreigende gezichtsuitdrukkingen of gebaren / houding

Afpersing - eisen dat geld, de lunch, snoep of schoolwerk wordt afgegeven

Buitensluiten - niet mee mogen doen, bij activiteiten steeds worden buitengesloten
Geniepigheiden - tas afpakken, dingen laten verdwijnen of vernielingen aanbrengen.

Pesterijen via de telefoon of social media (bijv. e-mail, chatten)

De ergste vorm van pesten is wanneer een aantal kinderen besluit om één kind te intimideren.

Stappenplan ONS

Stap Actie

1 Kinderen proberen er eerst zelf (en samen) uit te komen. Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

2 De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen / ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties.

3 Bij overtreding is de leerling er getuige van dat zijn/haar naam in het 'Anti-pestboek' (deel van de pleinwachtmap) wordt genoteerd (naam, datum, feit). Hij/zij blijft een pauze binnen/wordt naar binnen gestuurd.

4 Bij de tweede keer volgt een zwaardere straf: drie pauzes binnenblijven. 'Vermelding in het 'Anti-pestboek'. Ouders worden hiervan op de hoogte gesteld.

5 Bij de derde keer wordt de straf uitgebreid tot vijf pauzes binnen. Vermelding in het 'Anti-pestboek'. Ouders worden voor een gesprek uitgenodigd.

6 Bij het uitblijven van verbetering wordt het bestuur ingelicht. Bestuur en directie beslissen over schorsing. Deze wordt aan ouders meegedeeld. Zie het hoofdstuk 'Schorsing en Verwijdering' in de schoolgids.

Opmerkingen:

* De stappen 1 t/m 6 beslaan een periode van drie maanden. Zo krijgt een leerling de kans een nieuwe start te maken.

* 'Pestsituaties' buiten de schooluren vallen niet onder verantwoordelijkheid van de school. Ouders dienen in deze situaties zelf actie te ondernemen. De groepsleerkracht kan natuurlijk wel geïnformeerd worden.

* Een leerkracht kan beslissen in een vroegtijdig stadium (onafhankelijk van bovengenoemde stappen) de interventiemethode in te zetten. Ouders van dader(s) en slachtoffer(s) worden hiervan op de hoogte gesteld.

* De straf van 'drie pauzes binnenblijven' kan ook direct gegeven worden,

wanneer er sprake is van lichamelijk geweld of ontoelaatbaar verbaal 'geweld'.

Signalen van treiteren

SIGNALLEN VAN SLACHTOFFERS

a. Op school

1. Primaire signalen:

- de slachtoffers worden vaak op een gemene manier geplaagd, bespot en gekleineerd;
- ze worden uitgelachen op een spottende en onvriendelijke manier;
- ze worden fysiek aangepakt en kunnen zich hier niet adequaat tegen verweren;
- ze zijn betrokken bij ruzies waarbij ze zich niet kunnen verdedigen;
- hun bezittingen worden beschadigd;
- ze vertonen blauwe plekken, schrammen, gescheurde kleding, ...

2. Secundaire signalen:

- de slachtoffers zijn vaak alleen, ze lijken geen vrienden te hebben;
- ze worden als laatste gekozen, bijvoorbeeld bij het vormen van groepjes;
- ze proberen dicht bij de leerkracht te blijven;
- ze geven een angstige en onzekere indruk;
- ze zien er bang, ongelukkig, neerslachtig en huilerig uit;
- ze vertonen een plotselinge of geleidelijke verslechtering in schoolresultaten.

b. Thuis

1. Primaire signalen:

- ze komen thuis met gescheurde kleding of bezittingen die stuk zijn;
- ze vertonen verwondingen (blauwe plekken, schrammen, ...) en geven hier een omstreden uitleg voor.

2. Secundaire signalen:

- ze brengen geen vriendjes of klasgenoten mee naar huis;
- ze hebben geen goede vriend;
- ze worden zelden elders uitgenodigd;
- ze gaan niet graag naar school;
- ze kiezen een vreemde weg om naar school te gaan;
- ze slapen niet goed;
- ze verliezen de belangstelling voor schooltaken;
- ze zien er bang en ongelukkig uit;
- ze vragen of stelen geld (om de pestkoppen om te kopen).

SIGNALLEN VAN PESTERS

a. Algemene kenmerken

1. ze zijn fysiek sterker;
2. ze hebben grote behoefte te overheersen en hun eigen zin te krijgen;
3. ze zijn impulsief, kunnen moeilijk tegenwerking aanvaarden;
4. ze zijn vaak tegendraads naar volwassenen toe;
5. ze worden als stoer aangezien, hebben weinig inlevingsvermogen;
6. ze hebben een relatief positief zelfbeeld.

b. Op school

1. Op school treiteren de pestkoppen vaak op een gemene manier: spotten, intimideren, schoppen, dingen stuk maken. Ze hebben het vooral gemunt op de zwakkere leerlingen en proberen de meelopers op hun hand te krijgen.

2. Ondervinding leert dat meisjes veelal op een veel subtielere manier pesten, die veel moeilijker op te sporen valt, bijvoorbeeld roddelen, een vriendin afpakken, uitsluiten, ...

3. Treiterenquête

Ik word getreiterd

- Helemaal niet
- 1 of 2 keer per jaar
- regelmatig
- ongeveer 1 keer per week
- verschillende keren per week

Hoe word je getreiterd?

Ik heb zelf getreiterd

- Helemaal niet
- 1 of 2 keer per jaar
- regelmatig
- ongeveer 1 keer per week
- verschillende keren per week

Hoe heb je getreiterd?

Kinderen die getreiterd worden:

Treiteraars zijn:

(versie september 2010)